

Kartan i Disgen 8.2

En fördjupning i att visa sin släkt på ett annorlunda sätt

TEXT: Björn Johansson

BILD: DISGEN 8.2

Bild 1. En övergripande vy med länsnamn och kommungränser.

Bild 2. Efter inzoomning visas församlingarna med kyrkans namn och läge.

Ytterligare inzoomning kommer att avslöja dina egna DISGEN-orters lägen.

Bild 3. Inställningsmöjligheter för Grundkartan.

Bild 4. Lagerpanelen visas till höger i kartfönstret.

Bild 5. Inställningarna för en DISGEN-ort, utöver namnet.

Redan 2001 kunde man få smaka på ett annorlunda sätt att visa sin släkt. Det var då kartfunktionen introducerades i DISGEN 8.0. Kartan visade läns-, kommun- och församlingsgränser samt platserna för församlingarnas kyrkor.

Man kunde själv lägga in egna fädernegårdar och andra typer av boställen som s.k. DISGEN-orter, inom respektive församling. Med referens till dessa orter i personnotiserna öppnade sig möjligheten att grovt se hur enskilda personer och hela slakten hade bott och flyttat runt.

Vidare kunde man, med lite möda, få underlagskartor på plats för att åskådliggöra trakterna där slakten varit bosatt. I olika artiklar (nr 66 och 69) har Ingvar Kärrdahl beskrivit hur den tidigare kartfunktionen kunde användas.

Men kartverktyget var trubbigt och svåränvänt. I DISGEN 8.2 har vi försökt göra denna kartfunktion lite mer lättanvänd och aptitlig genom att tillföra en del nya egenskaper. I nummer 84 av Disku-

logen sammanfattades i korthet vilka nyheter som lanseras. I några artiklar skall jag närmare berätta om och illustrera hur du kan få bästa nytta av kartans nya funktioner.

I programmets handledning och hjälptexter finns tydliga detaljinstruktioner och på DIS hemsida om DISGEN 8.2 kommer du också att hitta förklarande steg-för-steg-instruktioner för det som lite översiktligt beskrivs här och för ytterligare möjligheter.

Grundkartan

När du första gången öppnar kartfönstret ser du Sverige med sin indelning i län, kommuner och församlingar. När du zoomar med musrullen (eller med Ctrl +/-) förändras kartbilden och mer information visas ju närmare du kommer församlingarna och dina hemtraktens gårdar [1 och 2].

Grundkartan ger dig en bild av läget för de olika församlingarna, så som det såg ut 1989, i överensstämmelse med boken *Sveriges församlingar genom tiderna*. I vänsterkant ser du först kartfönstrets verktygsknappar och inleder dem kartfönstrets

panel för ortdatabasen. Här kan du med pekverktyget till vänster (pilen) och musen markera en ort i trädet och med dragsläpp placera markören i kartan. När du släpper musen centreras kartan med orten i mitten [1].

Det nya är att du själv kan anpassa utseendet på ytor, gränser och texter och dessutom ändra tröskelvärdena för när mer information visas eller stängs av. Kommuner och församlingar ligger ju mycket tätare i Skåne än i Norrland. Därför kan det vara trevligt att anpassa kartbildens detaljer för din hembygd.

I nederkanten av kartan ser du en skal-linjal och aktuell zoomnivå visas i kartfönstrets statusrad [2]. Du hittar valmöjligheterna i Kartfönstrets *Inställningar* under flik *Grundkartan* [3].

Olika sätt att manövrera kartan

Kartan flyttar du enklast genom att välja pilverktyget till vänster och sedan dra med musen. Alternativt trycker du på Ctrl medan du använder piltangenterna.

Kartan zoomas enklast med musens rulle. Alternativt trycker du på Ctrl medan du använder + och - tangenterna.

Med zoomverktyget valt kan du markera en ram i kartan och zooma in till

» *Grundkartan ger dig en bild av läget för de olika församlingarna, så som det såg ut 1989...* «

Inställningar för Disgen

Program Utseende Datum Kartan Spara/Hämta Återställ

Grundkartan 3 Övrig visning Örtvisning Underlagskartor Utgriffter

Färger på ytor

Land Vatten

Läns gränser och namn

Färg Bredd (pixlar): 2 Visa gräns från nivå: 1

Stil Län Visa text från nivå: 10

Kommuners gränser och namn

Färg Bredd (pixlar): 2 Visa gräns från nivå: 12

Stil Kommun Visa text från nivå: 14

Församlingars gränser, kyrkor

Färg Bredd (pixlar): 2 Visa gräns från nivå: 14

Stil Församling Visa text från nivå: 14

Disgen 8.2 - [Karta 1]

Arkiv Redigera Skapa Visa Sök Verktyg Hjälp

Blekinge län <K>
 Kristianstads län <L>
 Malmöhus län <M>
 Hallands län <H>
 Falkenberg <Kommun>
 Härad <Härad>
 Pastorat <Pastorat>
 Landskap <Landskap>
 Stift <Stift>
 Abild (N)
 Alfshög (N)
 Asige (N)
 Askome (N)
 Eftra (N)
 Fagered (N)
 Falkenberg (N)
 Gunnarp (N)
 Gallared (N)
 Krogsered (N)
 Källsjo (N)
 Köinge (N)
 Ljungby (N)
 Morup (N)
 Okome (N)
 Skrea (N)
 Slöinge (N)
 Stafinge (N)
 Svarträ (N)
 Ullared (N)
 Vessige (N)

Redigera ort

Grunddata Beskrivning Bild

Orter härstamning
 Sverige <Land> -- Hallands län <L> -- Falkenberg <Kommun> -- Gunnarp (N)

OK
 Avbryt
 Hjälp

Namn i översikten
 Körnebygd 1:7

Slag av ort
 Gård

Namn i utgriffter
 Körnebygd 1:7, Gunnarp (N) 5

Koordinater

Kartprojektion (för orter i Sverige) SWEREF 99 TM U: (SWEREF 99 TM) 6338461

Använd position E: (SWEREF 99 TM) 370548

Latitud / longitud (SWEREF 99)

Grad	Minut	Sekund	1/100	Grad	Minut	Sekund	1/100
57	10	15	83	12	51	32	38

Visa orten på kartan Visa från zoomnivå 24 Tips: Ortsnamn visas f.n. generellt från zoomnivå 24

Disgen 8.2 - [Karta 1]

Arkiv Redigera Skapa Visa

Sverige <Land>
 Stockholm
 Västerbot
 Norrbotte
 Uppsala län
 Söderman
 Östergötl
 Jönköping
 Kronobergs län <S>
 Kalmar län <H>
 Gotlands län <I>
 Blekinge län <K>
 Kristianstads län <L>
 Malmöhus län <M>
 Hallands län <H>
 Göteborgs och Bohus län <G>
 Älvsborgs län <P>
 Skaraborgs län <R>
 Värmlands län <S>
 Örebro län <T>
 Västmanlands län <U>
 Kopparbergs län <W>
 Gävleborgs län <X>
 Västernorrlands län <V>
 Jämtlands län <Z>
 Holland <Land>
 A
 Japan <Land>
 Sovjetunionen <Land>

Karta 1

Karta D:\Dg82\data björn

Visning av gränser
 Länsgräns
 Kommungräns
 Församlingens gränser

Visning av kyrkor
 Kyrksymboler
 Kyrkans namn

Visning av orter
 Registrerade orter
 Refererade ortnamn

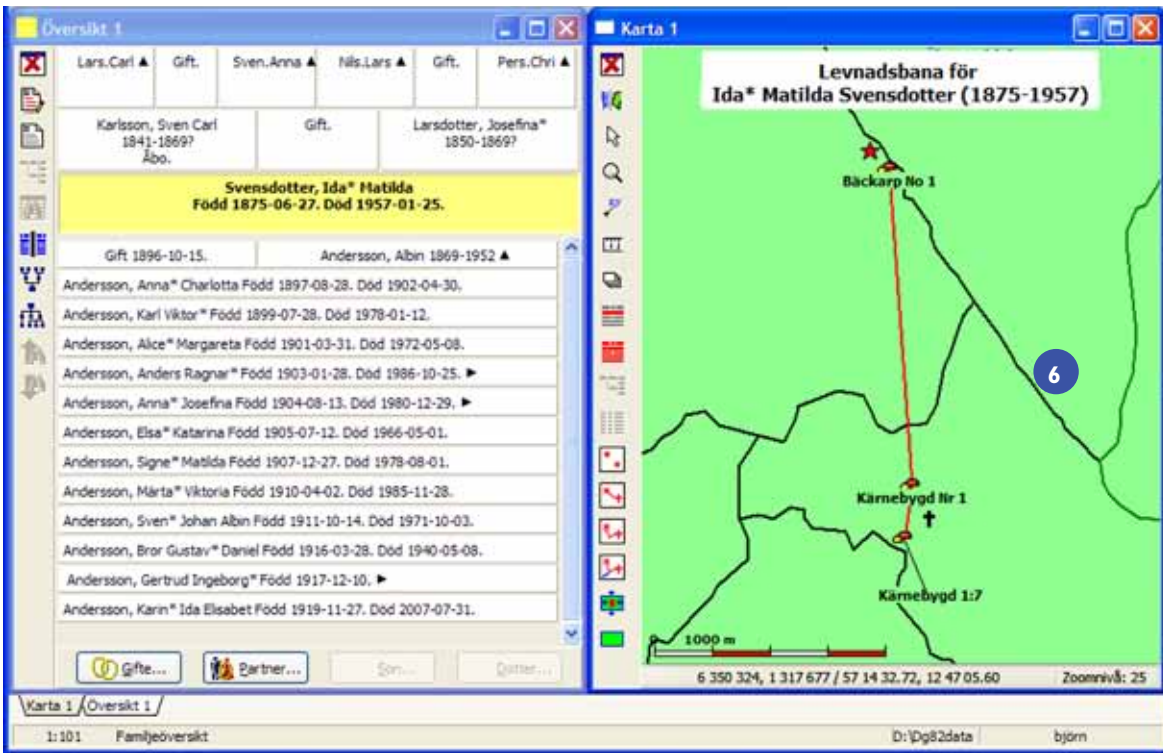
Kartrubrik
 Visa rubrik

Underlagskartor
 Visa valda kartor
 bildlager 1
 bildlager 2
 bildlager 3
 bildlager 4
 Visa kartdata

Stäng
 Hjälp

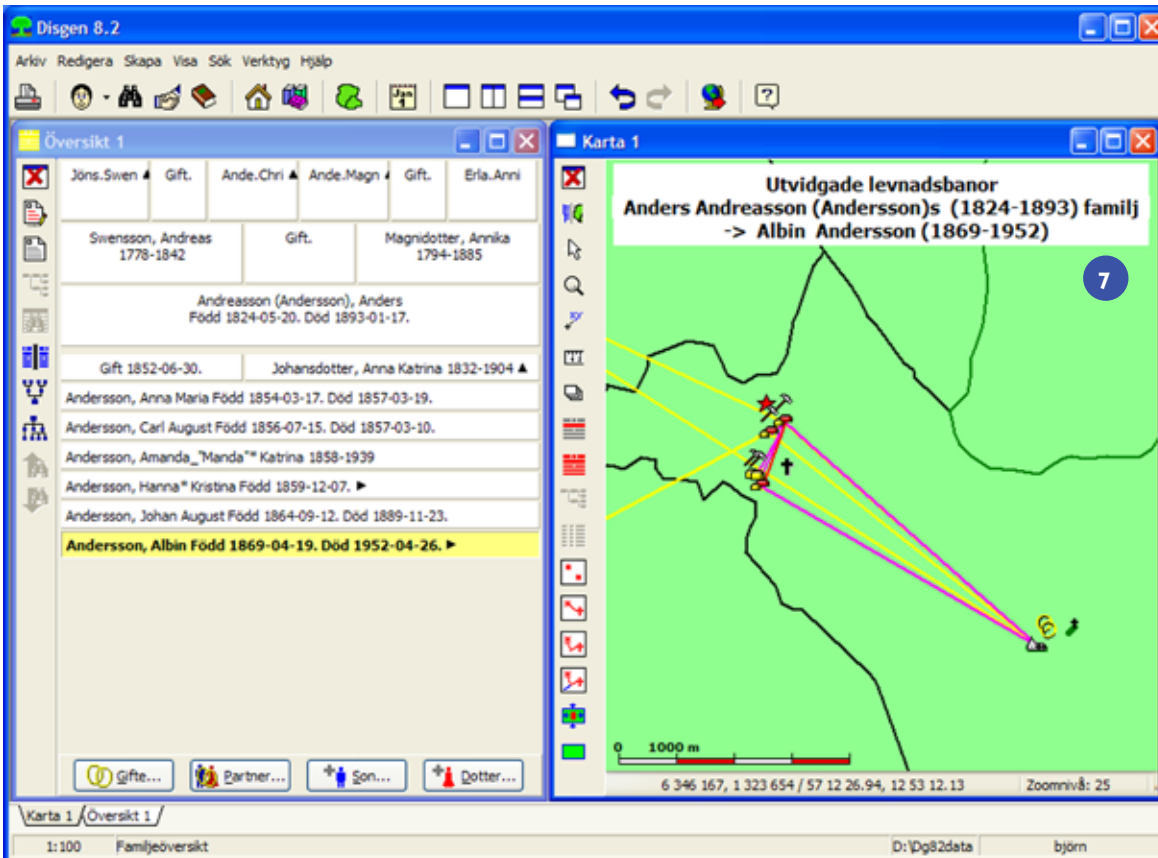
1 2 3 4 5

Vägkartan © Lantmäterverket

Bild 6. Levnadsbana med symboler för händelser och ortstyper.
 Bild 7. Alla personernas information visas på kartan. En person i Översikten är vald för att visa dennes bidrag i mönstret. Ort- och kyrknamnen är här undertryckta!

Vägkartan © Lantmäterverket

denna yta. Utzoomning gör du på motsvarande sätt genom att hålla ner Shift och dra upp en ruta, som då kommer att inrymma hela den nu synliga kartan.

Tycker du det är svårt att hitta hem på kartan? När du har en kartbild som du enkelt och ofta vill återvända till, kan du låta programmet minnas detta läge. Tryck in tangenten N så sparas läget som nytt hem. När detta är gjort kan du sedan när som helst gå hem genom att trycka in tangenten H och återkomma till denna kartbild.

Kartans olika lager

Om du klickar på lager-knappen ("papershögen") till vänster, öppnas en panel i kartfönstrets högerkant. Här kan du se vilka lager som kartbildens är indelad i och hur du kan välja vilken information du vill se på kartan. Överst ser du t. ex. alternativen för Visning av gränser och Visning av kyrkor [4].

DISGEN-orterna

Läget för de olika gårdar och andra boställen, som du lägger in i ortdatabasen, kan du nu ange på fyra olika sätt. Det enklaste är att inte ange något alls – då placeras DISGEN-orten automatiskt på platsen för församlingens kyrka. Alternativt kan du ange ortens läge i Latitud och Longitud, enligt Rikets Nät - RT90 eller enligt nya referenssystemet SWE-REF 99 TM. Det senare koordinatsystemet är det gällande för alla moderna kartor från Lantmäteriet och andra kartleverantörer framöver.

Vidare kan du nu ange om DISGEN-orten skall visas på kartan och vid vilken zoomnivå detta får ske. Se dialogen *Redigera orter* – *Ändra...* [5].

Orters lägen och namn

Oavsett vilken koordinat du valt för en ort, kan du från kartfönstret i efterhand alltid flytta dess läge med musen. Välj Flytta-verktyget (X,Y) i vänstermenyn,

klicka på Shift för att välja förflyttning av ortens läge, eller klicka på Ctrl för att flytta ortens namn. Markera därefter orten i ortträdet och drag ut markören till det läge på kartan där ortens position eller text skall placeras. Släpp sedan musknappen och önskat läge visas.

Personinformation på kartan

Personinformation visas på fyra sätt:

- Visa orterna ur valda notistyper för personen som punkter på kartan.
- Visa livslinje mellan födelse- och dödsort.
- Visa levnadsbana mellan bosättningsorter från födelseort, via levde- och flyttade-orter till dödsort.
- Visa utvidgad levnadsbana med levnadsbanan ovan kompletterad med utflykter från senast föregående bosättningsort till dop-ort, arbetsplats i yrkesnotis och till begravd-ort.

När du lägger in dina släktuppgifter bör du alltså tänka på vilka notistyper du använder. Kartan förutsätter att du skiljer på bosättningsorter (i t.ex. födelse-, levde-, flyttade- och dödsnotiser) och verksamhetsorter där du inte är bosatt (i t.ex. döpt-, vigde-, yrkes-, och begravdnotiser). Dessutom skall notiserna förstås ligga i kronologisk ordning!

När du skall visa en persons levnadsbana placeras du denne som centrum-person i familjeöversikten och importerar sedan dennes notisinformation genom att klicka på den övre av de två röda knapparna till vänster i kartfönstret som symboliserar familjeöversikten. Personens notisinformation hämtas och visas på kartan [6].

Kartan visar automatiskt levnadsbanan, se rubriken på kartan. Den röda stjärnan symboliserar födelse, korset markerar död. De fyra knapparna för visningssätten tänds och nu kan du välja vilken visningsform du vill använda för personen [6].

Med både familj och karta synlig (klicka på huvudmenyn *Visa > Arrangera*

fönster > sida vid sida), kan du markera valfri person i *Översikten* och se vilka linjer som är knutna till denne, se även rubriken på kartan [7].

Det går att göra för *Tavlor* och *Söklistor* på samma sätt som för *Översikten*. Plocka fram något av dessa fönster och hämta personinformationen med motsvarande röda knappar som då tänds i vänsterkant i *Kartfönstret*.

Locka fram dold information

Om du i Lagerpanelen släckt informationslager för ortnamn kan du ändå se vad orterna heter. Peka på en ort med musen och namnet visas. På samma sätt kan du peka på en linje och se mellan vilka orter denna är dragen.

Om du dessutom trycker ner musens högerknapp i detta läge kan du välja att visa de personer som relaterar till orterna respektive förflyttningarna.

Tycker du att kartbildens zoomas för mycket och ryckigt? Som standardinställning vid leverans är automatisk zoomning vid import av personinformation påslagen. Dessutom sker zoomningen stegvis. Kartan anpassas då så att kartan optimeras för att visa all personinformation. Du kanske uppfattar detta som störande. Då kan du själv slå av beteendet genom att avmarkera motsvarande rutor i kartfönstrets *Inställningar > Grundkartan* [3].

Du kan vid behov manuellt använda den automatiska optimeringen genom att trycka på tangenten C - Centrera - eller klicka på den gröna knappen till vänster med en röd prick i.

Panelen för Kartlager

Innan kartan fylls med personinformation visas alla de DISGEN-orter som du själv lagt i respektive församling. Men du måste zooma in så mycket att du också ser församlingarna och deras kyrkor [4]. De egna registrerade orterna går att i klump släcka och tända från lagerpanelen.

När kartan visar personinformation släcks de registrerade orterna och de i notiserna refererade orterna visas med orttyp och, då det är relevant, även med händelsetyp. Om du vill ha en ännu renare bild kan du även släcka namnen på dessa refererade orter och endast låta församlingsnamnen vara kvar, eller också släcka även dessa.

Välj notistyper

Precis som för utskrifter i programmet kan du själv välja vilka notistyper som skall ingå i din presentation. För kartans del kan du välja notistyper för de olika visningsalternativen. Och du väljer vilka färger du vill ha på de olika linjerna. Sist men inte minst väljer du hur din rubrik skall se ut [8]!

Avslutande ord om ortvisning

Precis som för gränser och kyrkor, kan du styra när dina DISGEN-orter som grupp först får börja visas. Denna tröskel sätter du i kartfönstrets *Inställningar* – *Ortvisning*. Här anger du också hur symbolen skall se ut och vilken stil du vill ha på ortnamnen [9]. Sedan finns det några villkor som styr hur ortträdet och kartan beter sig inbördes. Se mer om detta i handledningen och på DIS hemsida om DISGEN 8.2.

Önskar du att olika individuella orter inbördes framträder successivt vid inzoomning, t.ex. för gårdar i en by, kan du ge byn och ingående gårdar olika individuella zoomtrösklar via ortens egen inställning via dialogen *Redigera orter* – *Ändra...* [4], eller med höger musknapp då orten är markerad i kartans ortträd (välj *Anpassa visning ...*)

Nästa artikel

I nästa artikel kommer jag att närmare gå in på hur vi skaffar, bearbetar och lägger in underlagskartor och andra bilder som illustration till förflyttningar och som hjälp vid positionering av gamla och nya orter. 📍

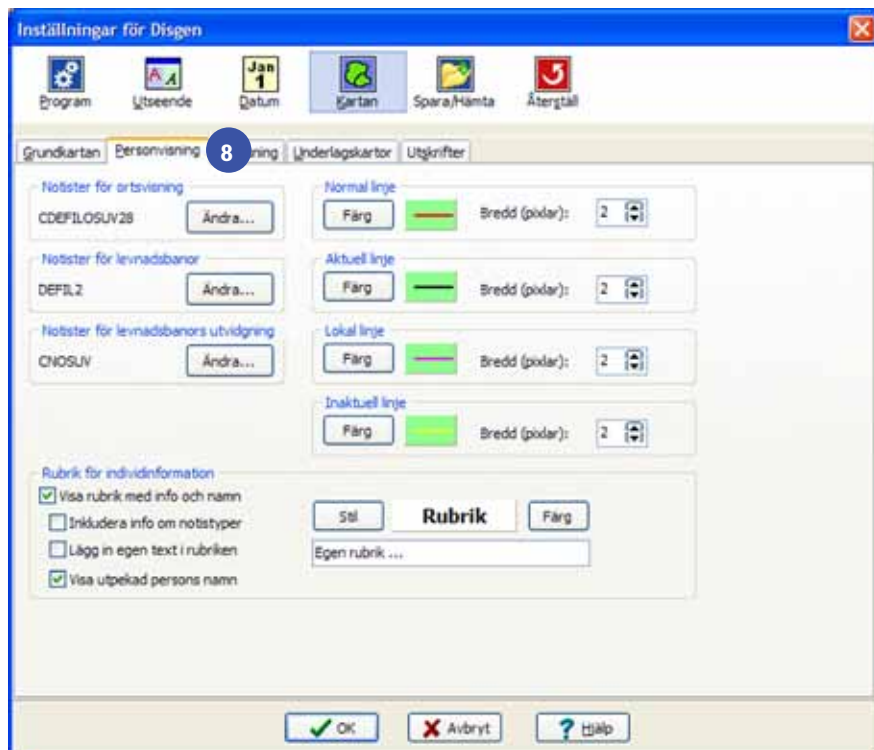

Bild 8. Kartans inställningar för Personvisning och rubrik.
Bild 9. Inställningar för de egna DISGEN-orternas generella visning.